

66886 – قانداق كىشى روزىنىڭ پىدىسىنى ئېلىشقا ھەقلىق بولغان مىسكىن بولىدۇ؟ پىدىيە نېمىلەردىن ۋە قانچىلىك مىقداردا بېرىلىدۇ؟

سۇئال

ئاللاھ تائالا «پىدىيىنى مىسكىنگە بېرىڭلار» دېدى، بۇ مىسكىننىڭ بالىغ ۋە مۇكەللەپ بولۇشى شەرتىمۇ؟ ئەگەر بىر كىشى ئوتتۇز مىسكىنگە يېمەك بەرمەكچى بولسا، مىسكىننىڭ ئەۋلادلىرى ۋە مىسكىن نەپىقە قىلىپ بېرىشى كېرەك بولغان كىشىلەرمۇ مۇشۇ سانغا كىرەمدۇ؟ يېمەكنىڭ ئورنىغا پۇل بەرسىمۇ بولامدۇ؟ بېرىلىدىغان يېمەكنىڭ مىقدارى قانداق بولىدۇ؟ بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت ۋە سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى: رامىزان روزىسىنى تۇتۇشقا قادىر بولغان كىشىنىڭ شەرىئى ئۈزۈرسىز روزا تۇتماي ئىپتار قىلىشى توغرا بولمايدۇ، شەرىئى ئۈزۈر بىلەن روزا تۇتمىغان ھەر قانداق كىشىنىڭ تۇتالمىغان روزىسى ئۈچۈن مىسكىنگە يېمەك بېرىشى توغرا بولمايدۇ، پەقەت ياشىنىپ كەتكەنلىكتىن روزا تۇتالمىغان ۋە شىپا تېپىشىدىن ئۈمىد ئۈزۈلگەن كېسەللەر پىدىيە ئۈچۈن يېمەك بېرىدۇ.

ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ** تەرجىمىسى: «سىلەردىن كىمكى كېسەل ياكى سەپەر ئۈستىدە بولۇپ (روزا تۇتمىغان بولسا)، تۇتمىغان كۈنلەرنى (يەنى قازاسىنى) باشقا كۈنلەردە تۇتسۇن، روزىنى (قېرىلىق ياكى ئاجىزلىق تۈپەيلىدىن مۇشەققەت بىلەن) ئاران تۇتىدىغان كىشىلەر تۇتمىسا، (كۈنلۈكى ئۈچۈن) بىر مىسكىن توغۇدەك تاماق فىدىيە بېرىشى لازىم.» [سۈرە بەقەرە 184-ئايەت].

ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن نەقل قىلغان ھەدىستە: «ياشنىپ كەتكەنلىكتىن روزا تۇتۇشقا قادىر بولالمايدىغان بوۋاي-مومايىلار، ھەركۈنلۈك روزىسى ئۈچۈن بىر مىسكىن توغۇدەك تاماق فىدىيە بېرىشى لازىم» دېگەن ئايەتنىڭ ھۆكۈمى ئەمەلدىن قالدۇرۇلمىغان دەيدۇ. [ئىمام بۇخارى رىۋايىتى 4505-ھەدىس].

شىپا تېپىشىدىن ئۈمىت ئۈزۈلگەن كېسەلنىڭ ھۆكۈمى ياشنىپ قالغان كىشىنىڭ ھۆكۈمىگە ئوخشايدۇ. ئىبنى قۇدامە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "شىپا تېپىشىدىن ئۈمىد ئۈزۈلگەن كېسەل روزا تۇتمايدۇ، بىر كۈنلۈك روزىسى ئۈچۈن بىر مىسكىنگە يېمەك بېرىدۇ، چۈنكى ئۇ ياشانغان كىشىنىڭ ئورنىدۇر." ["ئەلمۇغنى" 4-توم 396-بەت].

ئىككىنچى: مىسكىنىڭ بالاغەتكە يەتكەن بولۇشى شەرت ئەمەس، بەلكى ئۆزى يېمەك يېيەلەيدىغان كىچىك بالىغا بەرسىمۇ بولىدۇ، كۆپچىلىك ئالىملار بۇنىڭغا ئىتتىپاققا كەلگەن، ئۇلار ئېمىۋاتقان بوۋاققا بېرىش مەسلىسىدە ئىختىلاپ قىلىشقان، ئەبۇ ھەنىپە، شاپىئى ۋە ئەھمەد قاتارلىق كۆپچىلىك ئالىملار: ئېمىۋاتقان بوۋاقمۇ ئايەتتە ئومۇمىي شەكىلدە بايان قىلىنغان مىسكىنلەرنىڭ جۈملىسىدىن بولغانلىقى ئۈچۈن بەرسە دۇرۇس بولىدۇ دېگەن. ئىمام ماللىكىنىڭ ئوچۇق سۆزىدە، ئېمىۋاتقان بوۋاققا بېرىش توغرا بولمايدۇ، سۈتتىن ئايرىلغان بوۋاق بولسا بولىدۇ، دېگەن. ئىبنى قۇدامە رەھىمەھۇللاھمۇ بۇ قاراشنى تاللىغان. "ئەل مۇغنى" 13-توم 508-بەت، "ئەل ئىنساپ" 23-توم 342-بەت، ۋە "پىقھى توپلاملىرى" 35-توم 101-103-بەتلەرگە قارالسۇن.

ئۈچىنچى: مىسكىننىڭ ئەۋلادلىرى، ئايالى ۋە ئۇ نەپقە قىلىپ بېرىش كېرەك بولغان يېقىنلىرىنىڭ ھەممىسى، تۇرمۇشىغا كۇپايە قىلغۇدەك بىر نەرسە تاپالمىسا ۋە مۇشۇ مىسكىندىن باشقا كىشىلەر ئۇلارغا نەپقە قىلىپ بەرمىسە، ئۇلارمۇ مۇشۇ ساننىڭ ئېچىگە كېرىدۇ.

شۇنىڭ ئۈچۈن مىسكىنگە زاكات ماللىرىدىن ئۆزى ۋە ئائىلىسىدىكىلەرگە كۇپايە قىلغۇدەك مىقداردا بېرىلىدۇ.

"ئەر رەۋزەتۇل مۇرەببى" ناملىق ئەسەر 3-توم 311-بەتتە مۇنداق دېگەن: "زاكات ماللىرى پېقىر-مىسكىنگە ئۇلارغا ۋە ئۇلارنىڭ ئائىلىسىدىكىلەرگە كۇپايە قىلغۇدەك مىقداردا بېرىلىدۇ".

تۆتىنچى: يېمەك قىلىپ بېرىلىدىغان تاماق ۋە ئۇنىڭ مىقدارىغا كەلسەك: ھەر بىر مىسكىنگە شۇ شەھەرنىڭ ئاھالىسى يېمەكلىك قىلىدىغان ئوتتۇراھال يېمەكلىكتىن گۈرۈچ ياكى خورما ياكى قايسى يېمەكلىكتىن بولسۇن بىر يېرىم كىلو ئەتراپىدا بېرىلىدۇ، ئەگەر ئۇنىڭغا گۆشنى بىرگە بەرسە ياخشى بولىدۇ.

ئىمام بۇخارى ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن كەسكىن رىۋايەت قىلىنغان ھەدىستە، ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ياشىنىپ قىلىپ روزا تۇتۇشقا قادىر بولالمىغاندا، روزا تۇتماي، ھەر كۈنلۈك روزىسى ئۈچۈن بىر مىسكىنگە نان ۋە گۆش بەرگەن.

ھەنبەلى مەزھەپ قارىشىغا كۆرە، يېمەكنىڭ ئورنىغا ئۇنىڭ پۇلىنى بەرسە توغرا بولمايدۇ.

شەيخ سالىھ ئەلپەۋزان مۇنداق دەيدۇ: "يۇقىرىدا بايان قىلىنغاندەك، يېمەك بېرىش پۇل بىلەن بولمايدۇ، يېمەك بېرىش دېگەن شۇ شەھەردە ئىستىمال قىلىنىدىغان يېمەكنى بېرىشتۇر، ھەر كۈنلۈك روزىسى ئۈچۈن بىر يېرىم كىلو ئەتراپىدا يېمەكلىك بەرسە بولىدۇ.

شۇ شەھەر خەلقى يېمەكلىك قىلىدىغان يېمەكلىكتىن ھەر كۈنلۈك روزا ئۈچۈن يۇقىرىدا بىز بايان قىلغان مىقداردا بەرسە بولىدۇ، پۇل بەرمەيدۇ، چۈنكى ئاللاھ تائالا ئايەتتە: **ثَالَا تَائَا مَائَا دَائَا: فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ** [۹] وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ تەرجىمىسى: «سىلەردىن كىمكى كېسەل ياكى سەپەر ئۈستىدە بولۇپ

(روزا تۇتمىغان بولسا)، تۇتمىغان كۈنلەرنى (يەنى قازاسىنى) باشقا كۈنلەردە تۇتسۇن، روزىنى (قېرىلىق ياكى ئاجىزلىق تۈپەيلىدىن مۇشەققەت بىلەن) ئاران تۇتىدىغان كىشىلەر تۇتمىسا، (كۈنلۈكى ئۈچۈن) بىر مىسكىن تويغۇدەك تاماق قىدىيە بېرىشى لازىم.» [سۈرە بەقەرە 184-ئايەت].

چۈنكى يۇقىرىدىكى ئايەت يېمەك بېرىش توغرىسىدا كەلگەن. "شەيخ سالىھ پەۋزان پەتىۋالىرىدىن تاللانما" 3-توم 140-بەت.

[39234](#) - نومۇرلۇق سوئالنىڭ جاۋابىغا قارالسۇن.

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.